

przestrzenie **TEORII**

UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI

WYDAWNICTWO
NAUKOWE

POZNAŃ 2015

24

Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej
ul. Fredry 10, Coll. Maius, p. 216, 61-701 Poznań
tel./fax 61 829 64 90
e-mail: akraj@amu.edu.pl

Stanisław Balbus (Kraków)
Anna Burzyńska (Kraków)
Bogdana Carpenter (Ann Arbor)
Sylwester Dworacki (Poznań)
Irena Górska (Poznań) - sekretarz redakcji
Krzysztof Hoffmann (Poznań) - sekretarz redakcji
Anna Krajewska (Poznań) - redaktor naczelna
Magdalena Popiel (Kraków)
Wojciech Sztaba (Ludwigsburg)
Elżbieta Tabakowska (Kraków)
Giovanna Tomassucci (Piza)
David Williams (Londyn)
Seweryna Wystouch (Poznań)
Marzenna Ledzion-Markowska
Anna Piotrowicz
Piotr Zwierzykowski

Artykuły publikowane w „Przestrzeniach Teorii”
są recenzowane przez dwóch niezależnych recenzentów polskich
lub zagranicznych

Abstrakty opublikowanych prac są dostępne online
w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal
of Social Sciences and Humanities <<http://cejsh.icm.edu.pl>>

Wydanie drukowane jest podstawową wersją czasopisma

Wersja elektroniczna czasopisma jest dostępna na Platformie PRESSto
<http://pressto.amu.edu.pl/index.php/pt/index>
ISSN (Online) 2450-5765

© Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015

Publikacja dofinansowana przez
Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu,
Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM
oraz Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego

Ewa Wąsowska
Bożena Kapusta
Elżbieta Rygielska

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIwersytetu
IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
www.press.amu.edu.pl
e-mail: press@amu.edu.pl
wyd nauk@amu.edu.pl

Ark. wyd. 25,0. Ark. druk. 24,875+wklejki

EXPOL
Włocławek, ul. Brzeska 4

ADRES REDAKCJI

KOMITET REDAKCYJNY

REDAKTORZY JĘZYKOWI

REDAKTOR STATYSTYCZNY

Opracowanie graficzne

Redaktor

Redaktor techniczny

ISBN 978-83-232-2982-7

ISSN 1644-6763

WYDAWCA

Druk i oprawa

Spis treści

przestrzenie TEORII

- 7 **Anna Krajewska**
Przestrzenie performatywne
- Rozprawy**
- 13 **Katarzyna Szewczyk-Haake**
O ironii jako figurze retorycznej i postawie moralnej
(z odniesieniem do Wittlina i Kierkegarda)
- 31 **Andrzej Denka**
Skandal na kampusie. Dietrich Schwanitz czyta
teorię systemów Niklasa Luhmanna
- 49 **Ewa Szczęsna**
Semiotyczne aspekty przekazu digitalnego.
U podstaw literatury cyfrowej
- 73 **Jerzy Franczak**
Dziki Zachód, dziki Wschód. Western a sprawa polska
- 97 **Beata Przymuszała**
Nieistniejący mur? Problemy z opisem Muranowa
- 109 **Kinga Piotrowiak-Junkiert**
O murze, którym była rzeka.
Lament nad Dunajem Mihály Kornisa
- 125 **Ewa Pytel-Bartnik**
Autobusem i tramwajem w przeszłość. Berlińskie zaszłości
w twórczości Annett Gröschner
- 145 **Małgorzata Praczyk**
Mury Ceuty i Melilli. Od wykluczenia do autoseparacji
- 159 **Joanna Roszak**
Mur palestyński — dwie perspektywy. W stronę Jehudy
Amichaja i Mahmuda Darwisza
- 171 **Ryszard Bartnik**
Echa 'dawnych' podziałów w kontekście
demokratycznych przemian w Irlandii Północnej
i Republice Południowej Afryki. Analiza porównawcza
na podstawie powieści Lucy Caldwell i Zoë Wiccom

	Interpretacje
<p style="text-align: center;">Michał Kruszelnicki (Nie) Chcieć być wszystkim. Stawrogin i najgłębsza otchłań Dostojewskiego</p>	195
<p style="text-align: center;">Agnieszka Raubo Zapomniane dzieło Daniela Naborowskiego <i>De temperamentis disputatio medica</i> (1593)</p>	219
<p style="text-align: center;">Dawid Kujawa Językowa materia i sens w poezji Adama Zdrodowskiego</p>	245
<p style="text-align: center;">Anna Al-Araj Muzyka jako nośnik „niewyraźnego” w filmie <i>Podwójne życie Weroniki</i> Krzysztofa Kieślowskiego</p>	261
<p style="text-align: center;">Kamil Kościelski Stojąc przed zamkniętymi drzwiami. <i>Franz Kafka</i> Piotra Dumały</p>	275
	Prezentacje
<p style="text-align: center;">Jacek Kępa Między rozumem a <i>wolą mocy</i> – światopogląd Tomasza Manna w latach pierwszej wojny światowej</p>	295
	Przekłady
<p style="text-align: center;">Tomasz Mann <i>Przedmowa. Rozważania człowieka niepolitycznego</i> (przełożył Jacek Kępa)</p>	329
	Recenzje
<p style="text-align: center;">Lilianna Dorak-Wojakowska Czytanie audiowizualności. O literaturze w cyberprzestrzeni</p>	357
<p style="text-align: center;">Anna Wypych-Gawrońska O możliwościach czytania dzieła operowego</p>	377
<p style="text-align: center;">Noty o autorach</p>	391

Contents

przestrzenie TEORII

7 **Anna Krajewska**
Performative spaces

Treatise

---

13 **Katarzyna Szewczyk-Haake**
Irony as a figure of speech and moral stance
(with regard to Wittlin and Kierkegaard)

31 **Andrzej Denka**
Scandal on campus. Dietrich Schwanitz
reads Niklas Luhmann's systems theory

49 **Ewa Szczęsna**
Semiotic aspects of digital text.
The base of digital literature

73 **Jerzy Franczak**
Wild West, Wild East. Western and the Polish question

97 **Beata Przymuszała**
The non-existent wall?
The problem of describing Muranów

109 **Kinga Piotrowiak-Junkiert**
About a wall which was the river.
Mihály Kornis *The Jewish Danube*

125 **Ewa Pytel-Bartnik**
By bus and by train into the past. Berlin and its legacy
in Annett Gröschner's writing

145 **Małgorzata Praczyk**
Ceuta and Melilla border fences. From exclusion
to separation

159 **Joanna Roszak**
The Palestinian Wall — two perspectives.
Jehuda Amichai and Mahmud Darwish

171 **Ryszard Bartnik**
Echoes of 'bygone' divisions within the context
of democratic changes in Northern Ireland and South
Africa. A comparative analysis on the basis of selected
novels by Lucy Caldwell and Zoë Wicomb

	Interpretations
<p style="text-align: center;">Michał Kruszelnicki (Not) to want to be everything. Stavrogin and Dostoevsky's final abyss</p>	195
<p style="text-align: center;">Agnieszka Raubo <i>De temperamentis disputatio medica</i> (1593) — a forgotten work of Daniel Naborowski</p>	219
<p style="text-align: center;">Dawid Kujawa Linguistic matter and meaning in the poetry of Adam Zdorowski</p>	245
<p style="text-align: center;">Anna Al-Araj Music as a transmission of "inexpressibility" in <i>The Double</i> <i>Life of Véronique</i> by Krzysztof Kieslowski</p>	261
<p style="text-align: center;">Kamil Kościelski Standing in front of closed door. Piotr Dumala's <i>Franz Kafka</i></p>	275
	Presentations
<p style="text-align: center;">Jacek Kępa Between reason and the <i>will to power</i> — Thomas Mann's world view during the First World War</p>	295
	Translations
<p style="text-align: center;">Tomasz Mann The Preface. Reflections of a unpolitical man</p>	329
	Reviews
<p style="text-align: center;">Lilianna Dorak-Wojakowska Audiovisual readings. Literature in cyberspace</p>	357
<p style="text-align: center;">Anna Wypych-Gawrońska The possibility of reading operatic works</p>	377
<p style="text-align: center;">Note about the authors</p>	391